

Adjectives in Turkish Language

Hasan M. Ferhan

*Assist. Lec. / Language Studies Dept., The Center for Regional
Studies, Mosul Univ.*

Abstract

Adjectives in Turkish Language come before the nouns. An adjective is known by the word which explains the meanings of nouns, its characteristics and things related to these nouns whether they are nouns of human beings or animals. It also shows us its numbers, characteristics and orders. An adjective differs from a noun by not taking suffixes for the cases of singular plural and possession.

Adjectives are divided into two parts according to their function: descriptive adjectives and question adjectives.

Önsöz

Türkçede sıfatlar vasıf ve belirtme isimleridir. Sıfatlar nesneleri vasıflandırma ve belirtme suretiyle karşılayan kelimedir. Sıfatlar nesnelerin kendilerinin değil vasıflarının adlarıdır. Sıfatlar asıl isimleri başka olan nesnelerin bir vasfını belirttikleri zaman sıfat, tek vasıftan ibarat olan nesneleri karşıladıkları zaman isim derler.

Türkçede sıfatlar vasıflandırdıklarını isimlerin önüne gelir. Demeki sıfat bir ismin başına gelip, o ismi vasıflandıran kelimedir.

Türkçede sıfatlar, iyelik eki, isim hal ekleri ve çoğul eki de almaz.

Sıfatlar renk, şekil, sayı, veya soru yoluyla tamamlayan kelimelerdir. Nesnelerin türlü türlü vasıfları, türlü türlü belirteleri vardır. Böyleyse sıfatlar bu vasıfların ve belirtilerin isimleridir. Sıfatlar nesneleri vasıflandıma amacıyla karşılayankelimelerdir. Sıfatlar isimlerin önünde olur. Sıfatlar isim çekim eki almaz.Sıfatlar isim çekim ekleri alırsa isim olur. Ali,ihtiyar kadını yolun karşısına geçiriyor. Şu anda cümle sıfattır. Ali, ihtiyarı yolun karşısına geçiriyor. Şu cümlede ihtiyar kelimesi hal eki almış olduğu için isimdir. İsimler birden fazla sıfat alabilir.Onun uzun, siyah saçları vardır. Dilekçe çizgisiz, beyaz kağıda yazılır^(١). Türkçede sıfatlar, yanlarındaki isim ve şekilde bulunursa bulunsun,sıfat olarak genellikle cekimsizdir. Hiç işletme eki almaz,bu bakımdan hiç bir şekilde isime uymazlar^(٢). Sıfatlar hakkında verdiğimiz genel bilgilerden sonra şimdi sıfat türlerini gözden geçirebiliriz.

Sıfatların Türleri:

١ - Niteleme sıfatları.

٢-Belirtme sıfatları.

- ١ - Niteleme sıfatları: Varlıkların biçimlerini, durumlarını, renklerini anlatan sözcüklere niteleme sıfat denilir^(٣).
Eski çorap, güzel yazıü, altın yüzük, süzme bal, doğru

söz, geçen ay gibi sıfatların büyük kısmını bu vasıflandırma sıfatları teşkil eder. Nesnelerin ne kadar vasfı varsa o kadar da vasıflandırma sıfat vardır^(٤).

- ٢- Belirtme sıfatları: Belirtme sıfatları nesneleri belirten sıfatlardır. Bu sıfatlar nesnenin bünyesinde olan bir vasfı göstermez Nesneyi bir kaç bakımdan belirtmek mümkündür. Nesnenin ya yerine işaret edilir, ya sayısı gösterilir, ya nesne soru şeklinde, ya da belirsizlik belirtilir^(٥).

*İşaret Sıfatları:İşaret sıfatları sayılı kelimelerdir. Bu, şu, o, bu:yakını, şu:öteyi, o:uzağı işaret eder.

İşaret sıfatlarını bir ismin önünde kullanılırı^(٦). Bu ev öğrencinin evidir. Şu tepede taş var. O dağlarda kar var. İşaret sıfatları çoğul eki, isim hal ekleri, iyelik ekleri almazlar. Böyle, şöyle, öyle kelimeleri de işaret sıfatı görevinide yapabilir^(٧).

*Sayı sıfatları: Sayı sıfatları nesneleri bakımından sayılarını bildirmek suretiyle belirten kelimelerdir^(٨). Aslında sayı sıfatı beşe ayrılırlar^(٩).

- ١- Asıl sayı sıfatları: Bunlar, önüne geldikleri isimlerin sayılarını bildirirler. Beş öğrenci, sekiz ev, yüz elli kuruş. Genellikle, asıl sayı sıfatlarında dört işlem

yapılır. Bunlar: toplama, çıkarma, çarpma ve bölmedir^(١١).

Toplama: $٢+٥=٧$ iki , beş hahayedi eder

Çıkarma: $٥-٤=١$ Beşten dört çıktı bir kaldı.

Çarpma: $٤ \times ٥=٢٠$ dört kere beş, yirmi eder.

Bölme: $٥\%٤ = ١,٢٥$ beş bölü dört, eşit, bir virgül yirmi beş.

٢- Sıra sayı sıfatları: Bunlar, belirttikleri isimlerin sırasını bildiren-(i)nci-derece ekini almış olan sayılardır. Birinci, ikinci, gibi. Birinci sıra gelsin.

Sıra sayı sıfatlardan sonra gelen isimler çoğul eki alabilirler. Üçüncü sınıflar geziye gittiler. Sıra sayı sıfatlarını öğrenmek için(kaç)kelimesine -(i)nci-eki getirilir:

-kaçıcı geldi	-kaçıncı oldun
-Üçüncü geldi	- Birinci oldum.

٣- Üleştirme sayı sıfatları: Varlıkların paylaşma ve bölünme miktarlarını bildirir.Üleştirme sıfatları,sayı isimlerine -ar,-er, şar, -şergetirelerek yapılır.

Herkes ikişer elma yedi. Çocuklar birer şeker aldı.

٤- Kesir sayı sıfatları: Varlıkların bölünme miktarlarını bildirir.

Bu yıl yüde yüz başarı bildirir.

Yüzde on ihtimal sizinle gelebilirim.

٥- Topluluk sayı sıfatları: Varlıkların topluluğunu bildirir.

- * Belirsizlik sıfatları: Belirsizlik sıfatları varlığın ne olduğunu ,sayısını , yerini miktarını açıkça belirtmez^(١١). En çok kullanılan belirsiz sıfatları şunlardır: Hiç, birçok, biraz, az, çok, kimi, bir, bütün .
- * Soru sıfatları : Varlıkların sorarak kullanılan sıfatlardır^(١٢). En çok kullanılan şunlardır: kaç, hangi, kaçınıcı, nasıl kaçır ne.

SONUÇ

Türkçede sıfatlar vasıf ve belirtme isimleridir. Sıfatlar nesneleri vasıflandırma ve belirtme suretiyle karşılayan kelimedir. Sıfatlar asıl isimleri başka olan nesnelerin bir vasfını belirttikleri zaman sıfat, tek vasıftan ibrat olan nesneleri karşıladıkları zaman isim derler.

Türkçede sıfatlar vasıflandırdıklarını isimlerin önüne gelir. Türkçede sıfatlar, iyelik eki, isim hal ekleri ve çoğul eki de almaz.

DİP NOTLAR

- (١) Muharram Ergin. Türk Dil Bilgisi, İstanbul basım evi s. ٢١٨-٢١٩.
- (٢) İsa Özkan. Gazi Üni, Türkçe Öğretim, Araştırma ve Uygulama Merkezi Tömer, Yayın No, ٤, s. ١٠٧. İsa Özkan. Gazi Üni, Türkçe Öğretim, Araştırma ve Uygulama Merkezi Tömer, Yayın No, ٤, s. ١٠٨.
- (٤) (١). Muharram Ergin. Türk Dil Bilgisi, İstanbul basım evi s. ٢٢١.
- (٥) Tahir Necat, Dil Bilgisi, İstanbul, s. ١٤٠.
- (٦) İsa Özkan. a.g.e.s. ١١٠.
- (٧) Fazıl Mehdi Beyat, Türkçe Dil Bilgisi, Bağdat Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, s. ٣٨-٣٩.
- (٨) Sermet Sami Uysal, Yabancılar Türkçe Dersleri, Birinci Bölüm, s. ١٤٧.
- (٩) Hamze Zülfikar, Doğru yazalım. Doğru konuşalım, Türk Dili Dergisi, s. ٢٤٣.
- (١٠) Hamze Zülfikar, yabancılar için Türkçe dersleri, Ankara Üniversitesi Türkçe kursu yayınları: ١١١, s. ٦٥, ٧١.
- (١١) Çoban Hıdır Haydar ve Hidayet Kemal Bayatlı. Türk dil bilgisi, s. ٤٢.
- (١٢) Şamil Fahri El-Allaf, çağdaş Türk Dil Bilgisi, Musul Üniversitesi Yayınları, s. ٩٩.

الصفات في اللغة التركية

حسن محمد فرحان

مدرس مساعد/ قسم الدراسات اللغوية/ مركز الدراسات الإقليمية/ جامعة الموصل

مستخلص البحث

تأتي الصفات في اللغة التركية قبل الموصوف. وتعرف الصفة نائها الكلمة التي توضح معاني الأسماء وتبين لنا خصائص وأحوال الموجودات عاقلة أم غير عاقلة. كما تبين لنا أيضا عددها، ألوانها، ترتيبها وقربها. تختلف الصفة عن الاسم من حيث عدم أخذها لواحق حالات الاسم والجمع والتملك. تنقسم الصفات من حيث الوظيفة الى قسمين. الصفات الوصفية والتعينية. الصفات الوصفية: هي الصفات التي تبين أوصاف الأشياء . الصفات التعينية: هي التي تبين الاسم من حيث الإشارة، الاستفهام، الإبهام والسؤال.

KAYNAKLAR

- (١) Muharram Ergin. Türk Dil Bilgisi, İstanbul, ١٩٥٨.
- (٢) İsa Özkan. Gazi Üni, Türkçe Öğretim, Araştırma ve Uygulama Merkezi
Tömer, Yayın No, ٤, s. ١٠٧ İsa Özkan. Gazi Üni, Türkçe
Öğretim, Araştırma ve Uygulama Merkezi Tömer, Ankara, ٢٠٠٢
- (٤) (١) Muharram Ergin. Türk Dil Bilgisi, İstanbul, ١٩٥٨.
- (٥) Tahir Necat, Dil Bilgisi, İstanbul, ١٩٧١.
- (٦) İsa Özkan. a.g.e. Ankara, ٢٠٠٢
- (٧) Fazıl Mehdi Beyat, Türkçe Dil Bilgisi, Bağdat Üniversitesi, Edebiyat
Fakültesi, Bağdat, ١٩٨١.
- (٨) Sermet Sami Uysal, Yabancılar Türkçe Dersleri, İstanbul, s. ١٤٨
- (٩) Hamze Zülfikar, Doğru yazalım .Doğru konuşalım, Türk Dili Dergisi
- (١٠) Hamze Zülfikar, yabancılar için Türkçe dersleri, Ankara Üniversitesi
Türkçe kursu yayınları: ١١١, Ankara, ١٩٧٦.
- (١١) Çoban Hıdır Haydar ve Hidayet Kemal Bayatlı. Türk dil bilgisi,
Bağdat, ١٩٨٦.
- (١٢) Şamil Fahri El-Allaf, çağdaş Türk Dil Bilgisi, Musul Üniversitesi
Yayınları, Musul, ١٩٩١.